

161211 - حکم نماز با پیراهنی که بر آن نوشته هست

سوال

آیا پوشیدن پیراهنی که روی آن برخی کلمات نوشته شده در اثنای نماز پشت سر امام جایز است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

حکم نماز در لباسی که انواعی از تصاویر و نوشته و نشانه بر آن است تفصیل و توضیح دارد:

اولاً:

اگر این تصاویر شامل اموری حرام بود مانند تصاویر زنان یا صلیب یا نشانه کشورهای دشمن مسلمانان یا تصاویر موجودات ذی روح یا تصویر غذاهای حرام و دخانیات و مانند آن، پوشیدن این لباس در اصل [چه بیرون از نماز چه در نماز] حرام است و حرمت آن در حال نماز بیشتر است؛ زیرا این تصاویر ذاتاً حرام است و پوشیدن چنین لباسی در صحیح‌ترین اقوال علما جایز نیست.

پاسخ شماره (10439) را ببینید.

ثانیاً:

اگر این لباس تصویر ندارد اما شامل برخی نوشته‌ها و عبارات است که به گناه فرا می‌خواند، مانند عبارت «مرا ببوس» به انگلیسی یا جمله «دنبال من بیا» و دیگر کلمات و جملاتی که اهل فحشا به کار می‌برند یا دارای مشکل اعتقادی است، پوشیدن این لباس‌ها نیز در خارج از نماز حرام است و حرمت آن در نماز من باب اولی بیشتر است و سبب تحریم آن واضح است، زیرا شامل سخن فاحش و منکر علنی و دعوت به فسق و فجور یا کفر است، در حالی که الله عزوجل می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ [نور: ۲۱]

(ای کسانی که ایمان آورده‌اید از گام‌های شیطان پیروی نکنید و هر کس از گام‌های شیطان پیروی کند [بداند که] او به زشتکاری و ناپسند وا می‌دارد).

ثالثاً:

اگر لباس نماز خالی از تصاویر یا نوشته‌های حرام باشد اما نقش و نگار و شکل یا نوشته‌های دیگری داشته باشد حکمش آن است که در آن نگریسته شود:

۱- اگر جلب توجه کند و گمان غالب بر آن باشد که نمازگزارانی که آن را می‌بینند حواسشان جلب آن شود، نماز در آن مکروه خواهد بود زیرا ثابت شده که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - از آنچه انسان را در نماز مشغول دارد نهی کرده‌اند، چنانکه در حدیث عایشه - رضی الله عنها - آمده است که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در خمیصه‌ای که بر آن نقش و نگار بود نماز گزارند، پس نگاهی به نقش و نگار آن انداختند، آنگاه بعد از نماز فرمودند: «این خمیصه مرا به نزد ابوجهم ببرید و اَنْبِجَانِیْهُ ابوجهم را برای من بیاورید، زیرا کمی پیش مرا از نماز مشغول داشت».

خمیصه: لباسی از حریر یا پشم که بر آن نقش و نگار است.

اَنْبِجَانِیْهِ: عبایی کلفت که نقش و نگاری ندارد.

این حدیث را بخاری در صحیحش (۳۷۳) تحت بابی با این عنوان آورده است: باب «اگر نمازگزار در لباسی که نقش و نگار دارد نماز بگزارد و به نقش آن بنگرد». و مسلم آن را در صحیحش (۵۵۶) آورده و امام بخاری آن را تحت عنوان «باب کراهت نماز در لباسی که در آن نقش است» عنوان بندی کرده است.

علامه ابن دقیق العید - رحمه الله - می‌گوید:

«فقها از این [حدیث] کراهت هر آنچه باعث مشغول شدن نمازگزار از نمازش می‌شود را استنباط کرده‌اند، از جمله رنگ و نقش و نگار و نقوش هنری، زیرا حکم بر اساس عموم علتش عام می‌گردد، و علت در اینجا مشغول شدن از نماز [و حواس پرتی] است». (إحکام الأحکام: ۲۱۹).

قرطبی - رحمه الله - می‌گوید:

«در این حدیث [دلیلی] است بر دوری از هر آنچه نگاه به آن باعث مشغول شدن از نماز می‌شود». (المفهم لما أشکل من تلخیص مسلم: ۲/۱۶۳).

ابن قُدامه - رحمه الله - می‌گوید:

«هر آنچه نمازگزار را از نمازش مشغول بدارد مکروه است... و اگر پیامبر - صلی الله علیه وسلم - با وجود عصمت و خشوعی که الله تعالی به او ارزانی داشته بود [این نقوش] ایشان را مشغول داشت، پس دیگر مردم من باب اولی [حواسشان

پرت می‌شود]». (المغنی: ۲/۷۲).

بهوتی حنبلی - رحمه الله - می‌گوید:

«رو کردن به آنچه باعث مشغولیت او می‌شود مکروه است زیرا او را از کامل کردن نمازش مشغول [چیزی دیگر] می‌دارد». (کشاف القناع: ۱/۳۰۷).

پاسخ شماره (90097) را نیز ببینید.

۲- اما اگر آن نقش و نگار و کلمات غیر حرام مقدارش کم باشد و حواس نمازگزار را جلب نکند یا از جمله نقش‌هایی باشد که مردم به شکل عادی در لباس‌هایشان دارند و کسی به آن توجه نمی‌کند؛ این در حال نماز کراهت ندارد؛ زیرا علت کراهت در آن منتفی است.

حرب می‌گوید:

از اسحاق درباره نماز در این دستمال - و دستمالی که نقش‌ها و خطوطی سبز داشت را به او نشان دادم - پرسیدم.

گفت: جایز است. (فتح الباری ابن رجب: ۲/۲۰۶).

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

«اگر حدس زده شود که امام از آنجایی که نابینا است یا به سبب آنکه این چیز بسیار در معرض دید او بوده به آن مشغول نمی‌شود و توجهش را جلب نمی‌کند، به نظر ما اشکالی ندارد که در آن نماز بگزارد» (مجموع فتاوی الشیخ ابن عثیمین: ۱۲/۳۶۲).

خلاصه آنکه: پیراهنی که درباره آن پرسیده شد اگر شامل نوشته‌های حرام نباشد اما جلب توجه کند و حواس نمازگزارانی که آن را ببینند به خود جلب کند، نماز در آن مکروه است و در غیر این صورت مکروه نیست.

اما اگر نوشته‌های حرام بر آن باشد پوشیدن آن اساساً جایز نیست، چه خارج از نماز و چه در نماز.

والله اعلم.